

MASARYKOVA UNIVERZITA

IPvV, IP a knihovny

30.11. 2012

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dnešní referáty

- ☞ Digital divide a role knihoven ve zmírňování dopadu na společnost (Šárka Gachová)
- ☞ Národní digitální archiv (Ondřej Lukáš)
- ☞ + CzechPOINT (Hana Čechová) bez prezentace na přednášce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Schopnost jednotlivce prostřednictvím dostupných informačních metod a technologií vyhledávat, zpracovávat, vyhodnocovat a využívat informace.“

Informační gramotnost

(TDKIV)

- PC gramotnost: schopnost a dovednost efektivně využívat ICT
- IG dnes klíčová pro profesní úspěch i prospěch celé společnosti

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčové vlivy:

MASARYKOVA UNIVERZITA

www.muni.cz

- exponenciální nárůst informací, informačních médií, kanálů a služeb

Potřeba IG

- nárůst technologií, nástrojů a aplikací pro vyhledávání a rozšiřování informací
 - nárůst změn v komunikačních vzorcích a chování
- Dle některých názorů IG jiné předpoklady i podoba u různých generací => několik různých dělení, vždy orientační a řádové

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Informační generace (dle Bawdena)

Generace	Nar.	Sociální podmínky	Kom.	Vlastnosti a informační chování
Veteráni	1915-1945	Světová válka, ekonom. problémy	Rádio, kino, knihy	Až 70 % neví, co je internet, nesourodá generace
Boomers	1945-1965	Dětství v ekonom. stabilitě	TV, knihy, desky, telefon	Více se učí novému, ochotni učit se novým technologiím
X	1965-1980	Studená válka, nejistá kariéra	Počítače, stereo, CD, MTV	Náchylní ke změnám, často se rekvalifikují, pesimisté, preferují anonymitu, wiki, umí využívat technologií, ale nejsou jí opojeni
Y, Millennials	1980-1995	E-svět, poslední znající nejdřív školu, pak internet	Web, mobil, PC hry	Optimisté, ICT část života, necítí nedostatek informací, tvůrci informací, nerespektují autorská práva, rádi dělají vše sami – raději Google než sofistikované nástroje
Z, Google gen.	Po 1995	Neznají svět bez e-informace a spojení do sítí	SNS, SMS, iPady	Multitasking, špatná koncentrace, málo hluboké přemýšlení, mylně si myslí, že ICT perfektně zvládají, učí se raději na síti než sami raději obrázky, zvuky a video než text, rychlost především, mýty o odlišnosti od předchozích gen.

Otázky

- ❏ Jaké tři nejlepší služby by měly knihovny a informační pracovníci nabízet jednotlivým generacím?
- ❏ Mohou knihovny soupeřit s Googlem?
- ❏ Stanou se z knih elektronické knihy a blogy? Jaké služby pak budou poskytovat knihovny?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Informační gramotnost

- ☒ Hlavní překážky růstu IG dle české vlády:
 - ☒ Nedostatečná motivace a nízké povědomí o možnostech ICT
 - ☒ Obava z prvních začátečnických kroků
 - ☒ Nízká dostupnost ICT produktů a služeb (cena)
 - ☒ Omezená dostupnost získání a udržení IG
- ☒ Nedostatek IG => digital divide - možný boj jen podporou LLL
- ☒ Školství - klíčové, nutné dát základy IG všem absolventům, ale i dospělým pomocí kurzů
- ☒ Knihovny - zajištění rovného přístupu k informacím a technologiím

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Strategické dokumenty IP v ČR a vzdělávání

- ☒ 1999: Státní informační politika - základ pro SIPvV
- ☒ 2004: e-Česko 2006 - informační vzdělanost 1 ze 4 priorit, cíl rozšíření základní PC gramotnosti během 4 let alespoň na 1/2 populace
- ☒ 2005: Národní Lisabonský program 2005-2008 - priority pro vzdělávání:
 - ☒ Kurikulární reforma
 - ☒ Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a VŠ vzdělání, podporovat prostupnost v rámci terciárního vzdělávání
 - ☒ Zlepšit propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání
 - ☒ Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí a další vzdělávání ve firmách
 - ☒ Zvýšit informační vzdělanost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Koncepce SIPvV

- ☒ Základ 2000
- ☒ Rada vlády pro státní informační politiku (už neexistuje)
- ☒ Primárně 2 oblasti zájmu:
 - ☒ Zajištění informační infrastruktury v celé vzdělávací soustavě, vč. dalšího a LLL
 - ☒ Vytvoření rámce pro integraci ICT do kurikulů na všech stupních (zvyšování informační a funkční gramotnosti)
- ☒ „Nejde o nic menšího, než je vzdělávání 10 milionů obyvatel ČR a budoucnost této země.“ (Koncepce SIPvV)
- ☒ 2003-2006 realizace SIPVZ s hlavními úkoly:
 - ☒ Informační gramotnost pedagogických pracovníků i žáků
 - ☒ Přístup k on-line a offline zdrojům
 - ☒ Infrastruktura

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Koncepce SIPvV

- ☒ Připojování škol k internetu, PIK + vybavenost vzdělávacích institucí ICT, IZ a vzdělávacím SW
- ☒ IG, integrace ICT do výuky
- ☒ Metodici ICT na školách
- ☒ LLL (pedagogové, knihovníci...)
- ☒ Všechny stupně a typy vzdělávání, vč. neformálního
- ☒ 2009 výzkum vybavenosti základních škol
 - ☒ Na 1 PC 7,9 žáků: 44 % PC starší 5 let, 93,7 % Win XP a starší (9,8 % Win 98 a starší)
 - ☒ O datových schránkách nic neví 60,8 % škol
 - ☒ V 80,1 % inspektovaných hodin žádné využití ICT
 - ☒ Většina škol dobře (ale draze) připojena k internetu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Uznána nezastupitelná role knihoven

- Knihovny - soustředěny informace i lidé schopní při jejich vyhledávání a zpracování kvalifikovaně poradit

Koncepce SIPvV a knihovny

- Nelze podceňovat vzdělávací roli knihoven
- Knihovní infrastruktura => „aby každý občan bez ohledu na věk, pohlaví, národnost, rasu, náboženskou příslušnost, jazyk, odborné a společenské postavení a bez ohledu na místo, v němž se nachází, měl otevřený přístup ke vzdělávání a informacím.“ (koncepte SIPvV)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cílem umožnit začátečníkům osvojit si základní dovednosti při práci s PC v rámci LLL

MASARYKOVA UNIVERZITA

www.muni.cz

- 2-hodinové kurzy pro veřejnost v doprovodu lektorů
- NPPG** Cena 100 Kč, MI ČR přispívalo 417 Kč na každou osobu
- MI ČR - celkové náklady 30 mil./rok
- Většina účastníků starší než 40 let, nejvíce 51-60, mnoho přihlásil zaměstnavatel => zaměstnatelnost
- Nutná návaznost pro vyšší úrovně a objektivní hodnocení PC gramotnosti => certifikace **ECDL**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

☞ Ovládání PC (zapínání, vypínání, myš, práce se soubory, složkami, okny...)

☞ **NPPG obsah kurzů** (Texty v PC (editor, formátování, tisk)

☞ Internet (připojení, základy vyhledávání, e-pošta)

☞ Zvláštní kurzy pro zdravotně postižené = NPPG Handicap
=> eAccessibility a zaměstnatelnost, individuální přístup

☞ Občan, úředník a PVS (řešení běžných životních situací, vyhledávání v zákonech, stránky úřadů a e-podpis)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výsledek NPPG

- ❑ Většina účastníků starší než 40 let, nejvíce 51-60, mnoho přihlásil zaměstnavatel => zaměstnatelnost
- ❑ Nutná návaznost pro vyšší úrovně a objektivní hodnocení PC gramotnosti => certifikace ECDL
- ❑ Více než 200 školících míst v ČR, celkem 190 000 proškolených, naprostá většina realizátorů kurzů komerční subjekty, chyběly knihovny

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

i využit e-výukové materiály; rychlost připojení byla
pouze 64 kbps na školu

MASARYKOVA UNIVERZITA

www.muni.cz

 INDOŠ – viz dále

 MŠMT zveřejnilo v 2008 plán na realizaci Koncepce
Informační gramotnost a školství
rozvoje informačních a komunikačních technologií ve
vzdělávání pro období 2009 -2013 „Škola pro 21.století“
=> 2009-2013 více než 3 mld. Kč na nákup počítačů,
připojení, vzdělávání učitelů v oblasti ICT a výuku
informatiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INDOŠ (neaktualizované)

- ☒ Součást vládních podpůrných opatření v 1. etapě SIPVZ
- ☒ 2001-2005, zapojilo se 3 620 škol vybraných MŠMT
- ☒ Spolupráce Český Telecom + AutoCont
- ☒ Finanční a materiální podpora státu v oblasti vybavování škol ICT a připojováním k Internetu
- ☒ Nedošlo na všechny školy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Portál pro informační gramotnost

Infogram

- Vznik za podpory MŠMT ČR
- Výsledek centralizovaného rozvojového projektu Informační vzdělávání bez bariér: webový portál pro rozvoj informační gramotnosti a podporu celoživotního vzdělávání

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další projekty pro rozvoj IG a školství

- ☒ [ICT ve vzdělávání](#)
- ☒ Pro IG na VŠ [komise](#) Informačního vzdělávání na vysokých školách
- ☒ [Jednota školských informatiků](#)
 - ☒ Založena 12.4. 2002
 - ☒ Důvod vzniku: dlouholeté potřeby a požadavky pedagogů zabývajících se ICT ve vzdělávání a správců školních počítačových sítí, nutnost organizovat se a společně postupovat při informatizaci našeho školství
- ☒ [Škola online](#)
 - ☒ Provozuje CCA group
 - ☒ Diskuse k článkům, přeposílání zpráv, hlasování, soutěže, poradenství apod.
- ☒ [Partneři ve vzdělávání](#) (Partners in Learning)
 - ☒ Inicivovalo Microsoft
 - ☒ Primárně pro ZŠ, SŠ a učiliště
 - ☒ Nejen české, ale v jiných státech jiná zaměření
- ☒ [RVP](#)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PIK

- ☒ Začal 2004 (MI), prodlužován do 2007, 2012 (MV) a nyní z MK financováno v 2013 (pokud schválí rozpočet)
- ☒ Více než 6000 veřejných knihoven
- ☒ Knihovnám hrazeno vysokorychlostní připojení na 36 měsíců, pak musí pokračovat
- ☒ Důraz na bezpečnost připojení
- ☒ CPU = centrální podpora uživatelů - pomoc při řešení problémů (tel. linka, e-mail)
- ☒ Financováno z VISK 3 (ICEKNI)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nutno podat žádost, na účast není právní nárok

- Knihovna musela mít připravenou techniku a SW (PC se sítíovou kartou, vč. antivirové ochrany)
- Žadatel musel zajistit vyškolení obsluhy PC s internetem do 3 měsíců od instalace
- Přístup pro veřejnost nejméně v rozsahu provozní doby
- Za neoprávněné využívání (např. komerční účely) sankce => nelze požadovat poplatky za přístup k internetu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MASARYKOVA UNIVERZITA

Koncepce rozvoje knihoven

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Prostřednictvím systému knihoven umožnit občanům rovný přístup k publikovaným dokumentům a dalším

MASARYKOVA UNIVERZITA

www.muni.cz

informačním zdrojům v jakékoliv formě

☒ Vytvářet informační infrastrukturu pro **Koncept rozvoje knihoven 2004-2010 - hl. cíl**

- ☒ Výchovu a celoživotní vzdělávání
- ☒ Uspokojování kulturních zájmů občanů
- ☒ Výzkumnou a vývojovou činnost
- ☒ Podílet se na ekonomických aktivitách a nezávislém rozhodování jednotlivce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Koncepce rozvoje knihoven (1)

A. Formování knihovního systému

- ☒ Spolupráce: souborné katalogy, sdílená katalogizace, konsorcia pro EIZ, spolupráce specializovaných knihoven
- ☒ Zlepšit právní zakotvení systému knihoven
- ☒ Unifikace a standardizace knihovních činností, metodická a poradenská činnost (NKP, MZK, krajské knihovny)

B. Rovný přístup k VKIS

- ☒ Rovný přístup a zároveň ochrana duševního vlastnictví
- ☒ Kvalitativní parametry činnosti (např. benchmarking)
- ☒ Internetizace, vybavení ICT a zlepšení infrastruktury
- ☒ Úloha v LLL, informační vzdělávání
- ☒ Sdílení IZ
- ☒ Využití knihoven pro e-government
- ☒ Komunitní role knihoven

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Koncepce rozvoje knihoven (2)

C. Tvorba a zpracování knihovních fondů a IZ

- ☒ Finance pro nákup a obohacení fondů
- ☒ Kontinuita EIZ pro výzkum, vývoj
- ☒ Převod listkových katalogů do e-podoby
- ☒ E-souborné katalogy a informační brány

D. Ochrana a zpřístupnění kulturního dědictví

- ☒ Zkvalitnění průběžné i retrospektivní bibliografie; šedá lit.
- ☒ Koncepce trvalého uchování tradičních i e-dokumentů
- ☒ Postupná digitalizace starých a ohrožených tisků

E. Rozvoj lidských zdrojů

- ☒ LLL knihovníků, ICT + jazyky
- ☒ Lepší mzdové ohodnocení
- ☒ Podpora zahraničních stáží knihovníků a účasti na konferencích

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

☞ Předkladatel Ministerstvo kultury

☞ **Koncepce rozvoje knihoven ČR 2011-2014**
Vznik z formálních důvodů (konec předchozí koncepce),
ale i obsahové změny

☞ Nutné zohlednit změny společnosti a ICT (internet =
konkurence knihoven, rozvoj e-dokumentů...)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně

rychle obsloužen příjemným, kvalifikovaným, očividně spokojeným a motivovaným personálem

Idea - Klient říká:

- nebo z pohodlí domova
- bez ohledu na národnost či handicap,
- v kteroukoliv denní či noční dobu
- získám bezplatně požadovanou kvalitní službu“

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Silný portál - základní stavební kámen

- ☒ Zajištění přístupu do celého systému knihoven
- ☒ Využití
 - ☒ Pro knihovny => individuální služby klientům (např. sdílená katalogizace)
 - ☒ Pro samostatného uživatele (např. vyhledávání, objednávání)
 - ☒ Pro sdílení (indexaci) obsahu globálními vyhledávacími nástroji
- ☒ Všechny typy dokumentů v knihovnách (fyzické, digitalizované, placené EIZ, e-born...), vč. informací o nich (obsahy, obálky, citace v ISO formátu, anotace, ověření dostupnosti, prolinkování do dalších systémů, posouzení relevance vzhledem k dotazu...)
- ☒ Informace o knihovnách (geografická identifikace, otevírací doba, akce, dle specializace, další služby...)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další cíle

- ☒ Vybudovat rychlý a spolehlivý systém dodávání dokumentů - MVS, EDD
 - ☒ MVS odkudkoliv, cokoliv, kamkoliv
 - ☒ Služby nad e-dokumenty jako nad fyzickými (jiné autorskoprávní aspekty)
 - ☒ Stanovit závazná pravidla pro sdílení služeb mezi knihovnami
- ☒ Sdílení uživatelských identit
 - ☒ Společné průkazky
 - ☒ Přenos primární registrace (registrující ručí za správnost údajů)
 - ☒ Ochrana osobních údajů řešená Knihovním zákonem
- ☒ On-line platby za služby
 - ☒ Mikroplatby (OpenCard, PayPal, PaySec)
 - ☒ Finanční vyrovnávání mezi knihovnami
- ☒ Rychlé zpracování nových dokumentů na trhu
 - ☒ Záznam musí být k dispozici, dokud je kniha uváděna na trh
 - ☒ Kratší lhůta pro nakladatele (dnes je 30 dnů) a zlepšení vymahatelnosti zákona

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Využití všech možností, které nabízí ICT

➤ Masová digitalizace - dlouhodobá archivace

➤ Integrace a propojení všech existujících zdrojů

➤ Myšlenka centrálních služeb

➤ Každá knihovna vstupem do systému a nabízí jeho služby

➤ Kvalitativně nová úroveň spolupráce

➤ Katalogizace, sdílení služeb MVS, EDD

➤ Stanovení odpovědností

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky

- ❏ Jaké pozorujete konkrétní výsledky SIPvV?
- ❏ Jak hodnotíte projekty INDOŠ, PIK, NPPG a proč?
- ❏ Jaké znáte zdroje k tématu?
- ❏ Uveďte min. tři oblasti řešení Konceptí rozvoje knihoven 2006-2010/2011-2014.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje

- ☒ Bláhová, Kateřina: Informační politika a informační systémy veřejné správy ČR
- ☒ Bawden: přednáška Information Generations, 2009.
- ☒ Brunovská, Ivana: Spolupráce EU a ČR v oblasti vzdělávání pro informační společnost
- ☒ Fišrová, Kateřina: Vývoj a proměny informační politiky EU
- ☒ [Koncepce rozvoje knihoven 2004-2010](#)
- ☒ [Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011-2014](#)
- ☒ Melichárek a kol.: Úroveň ICT v základních školách v ČR
- ☒ Pitner, Tomáš. Státní informační politika ve vzdělávání - cíle a postupy : Co pro realizaci SIPVZ nabízí Fakulta informatiky Masarykovy univerzity v Brně? Příspěvek přednesený na semináři „Příprava škol na státní informační politiku ve vzdělávání“ Znojmo, 23.11.2000
- ☒ [SIKP Kapitola IX, i. gramotnost](#)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MASARYKOVA UNIVERZITA

Děkuji za pozornost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ